

Darbadevčjiem ir:

1. Jānovērtē riskus

Nosakiet apdraudcjumus - kādas vielas, kuras var izraisīt arodastmu, tiek izmantotas vai rodas darba procesa rezultātā. Atcerieties, ka bioloģiskās un īmiskās vielas var novest pie alerģiskām elpošanas sistēmas slimībām. Izlemiet, kam un kādā veidā tas var kaitēt.

2. Jāizbeidz lietot vai jāaizstāj

Vislabākā izvēles iespēja ir izvairīties izmantot vai pakļaut šo aģentu ietekmei, aizstājot tos ar mazāk bīstamu vielu. Aģenti, kas paaugstina jutīgumu, var izraisīt alerģisku reakciju koncentrācijās, kas ir zemākas par parastī noteiktajām aroda ekspozīcijas robežvērtībām. Pat īoti zema līmeņa ekspozīcija šādiem aģentiem var izsaukt jau jutīgos strādniekos alerģiskus respiratorus simptomus.

3. Jānovērtē ekspozīcija

Ja vielu aizstāšana nav iespējama, samaziniet ekspozīcijas koncentrāciju, laiku, biežumu un tai pakļauto darbinieku skaitu. Izlemiet, vai esošie piesardzības pasākumi ir pietiekami, vai ir darāms kas vairāk.

Sastādiet elpošanas sistēmas aizsardzības plānu:

- Vadiet emisijas jau pie to izcelsmes avota. Paredziet sistemātisku putekļu un aerosola radnās novērtēšanu:
  - modifcējot darba procesu. Izvairieties no darba procedūrām, kas rada putekļus, aerosolus vai tvaikus;
  - izmantojot vielas mazāk kaitīgā formā, piemēram, kā lodītes vai pastas pulveru vai ūī idrumu vietā;
  - izmantojot slēgtas sistēmas iepildei vai pārvietošanai, piemēram, pulverveida vielas vai ūī iedras;
  - kontrolējot emisiju ar efektīvu inkapsulāciju, ventilāciju, dūmu pārsegiem un citu darbavietas aprikojumu;
  - sastādiet apkopes un tīrīšanas plānu, norādot intervālus, tīrīšanas metodes un ierīces. Izmantojiet mitrās metodes vai puekšūcņus slotu vietā.
- Personiskos elpošanas sistēmas aizsardzības līdzekļus ir jālieto līdzekļus citiem praktiski iespējamām kontroles pasākumiem, ja ekspozīciju nevar novērst citā veidā. Ir jāievēro ES noteikumi (*).
  - Jāizvēlas katram darba uzdevumam vai ekspozīcijai vispiemērotākais aizsardzības līdzeklis. Izvēloties jāņem vērā raotāja ieteikumi.
  - Katru respiratoru var izmantot tikai viens darbinieks, tos nedrīkst kopīgi lietot vairāki darbinieki.
  - Regulāri izmantojot ierīci, tā ir jātur labā stāvoklī, pēc lietošanas jātīra, filtri jāmaina, kad nepieciešams, jāpārbauda, vai ierīcei nav tehnisku vai citu bojājumu.
  - Rakstiski jānoformulē procedūras respiratoru regulārai tīrīšanai, dezinfekcijai, uzglabāšanai, inspekcijai, remontam, likvidāšanai un uzturēšanai kārtībā.

Turpmākie jautājumi, kam jāpievērš uzmanība:

Darbinieki jāinformē un jāapmāca par:

- elpošanas sistēmas jutīguma pastiprinātājiem, kas tos ietekmē;
- drošu darba praksi;
- pareizu respiratoru lietošanu, tai skaitā uzlikšanu un noņemšanu, jebkuriem to pielietojuma ierobežojumiem un apkopi, kā arī to, kam ir jāziēo par elpošanas sistēmas problēmām.

Veiciet ekspozīcijas un veselības problēmu monitoringu regulāri un veiciet atkārtotu novērtējumu, ja notikušas izmaiņas darba metodēs. Elpošanas sistēmas simptomu gadījumā, kas varētu būt saistīti ar darbu, ir jāveic medicīniskas pārbaudes.

Kārtojiet konstatēto rezultātu uzskaiti.

Konsultējieties ar darbiniekiem un/vai viņu pārstāvjiem:

- kad novērtējat riskus, ekspozīcijas un elpošanas sistēmas problēmas, kas parādās darbavietās;
- aizstājot bīstamās vielas;
- izvēloties individuālos aizsardzības līdzekļus;
- par monitoringa, tai skaitā arī veselības monitoringa rezultātiem,

INSHT, Nacionālais Drošības un higiēnas institūts Trabaho, Spānija.

Lateksa alerģija: daudzdi autōains risks

Dašiem darbiniekiem lateksa ietekme var izraisīt izsitumus, nātreni, apsārtumu, niezi, deguna, acu vai sinusa iekaisuma simptomus, astmu un (reti) ūoku. Ziēas par šādām alerģiskām reakcijām uz lateksu pēdējos gados ir pieaugušas veselības aprūpes, kā arī citu nozaru darbinieku vidū, kur izmanto no dabiskā lateksa izgatavotus cimdus vai citas medicīniskas ierīces. Galveno risku veido ādas saskarsme ar lateksa proteīniem, putekļu ieelpošana no iepūdercētajiem cimdiem. Diem darbiniekiem lateksa izmantošanas dēļ var parādīties alerģija pret dašiem pārtikas produktiem un dabiskajiem proteīniem. Dašiem nākas atstāt darbu iegūtā pastiprinātā jutīguma dēļ.

Noteiktu proteīnu sastāva ierobežošana lateksa produktiem, izvairīšanās no iepūdercētajiem cimdiem, dabiskā lateksa aizstāšana ar citiem materiāliem regulāri lietotiem cimdiem un iekārtām ir palīdzējis ievērojami mazināt šo risku.

Centrālā darba inspekcija, Ekonomikas un darba ministrija, Austrija.

Miltu putekļi: risks maizniekiem?

1980. gadu sākumā maiznieku vidū pieauga astmas slimību skaits. Par galveno cēloni ir atzīti enzīmi, kurus arvien vairāk izmantoja pārtikas piedevās miltiem un ceptiem produktiem. Taēu savu artavu dod arī kviešu, rudzu un sojas milti, kā ziedputekšņi. Pelējuma parādīšanās arī ir parasta parādība šajās īoti siltajās un mitrajās darba vietās.

Pasākumi ir jāvērtē pret augsto putekļu koncentrāciju maizes ceptuvēs. Tur izmantotie enzīmu produkti arvien biežāk tiek piedāvāti granulā, ūī idrumu vai kapsulu formā, kas neļauj tiem izkaisīties kopā ar putekļiem. Pārēji faktori, tādi kā higiēna un izmaiņas jau pierastajās darba procedūrās, arī ir sekmcjuši maiznieka astmas gadījumu skaita mazināšanās.

Turpmāka informācija

Pārcjās ziēo lapas, kas ir iekāutas šajā sērijā par bīstamām vielām, un turpmāka informācija arī ir pieejama: <http://osha.eu.int/ew2003/>. Šis uzziēo avots tiek pastāvīgi atjaunināts un pilnveidots.

(*) Direktīva 89/686/EC par individuālajiem aizsardzības līdzekļiem.